

Nr 1165

Av herr **Hermansson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj: ts proposition nr 100, med förslag till förordning om mervärdeskatt, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 935 i Första kammaren)

Ingen torde kunna bestrida att den generella indirekta beskattningen i form av allmän varubeskattning är den mest orättvisa av alla skatteformer. Om alla varor, även de som hör till livets nödtröft, fördyras i samma mån drabbas konsumenterna i omvänd proportion till bärkraften. Ju mindre inkomsterna är desto mer kännbar blir beskattningen, medan den blir betydelselösare ju högre dessa är.

De indirekta skatterna har under efterkrigstiden svarat för en stigande andel av statens skatteinkomster. Lika litet som man emellertid — i fråga om ekonomiska och sociala verkningar — kan betrakta alla direkta skatter på samma sätt, lika litet kan man värdera alla indirekta skatter med samma mall. Förmögenhets-, arvs- och bolagsbeskattning liksom progressiv inkomstbeskattning bidrar till att i någon mån motverka ökningen av förmögenhets- och inkomstklyftorna i samhället, medan den proportionella inkomstbeskattningen inte har denna tendens. Beskattningen av outhärliga varor, såsom sprit och tobak, kan inte utan vidare jämföras med skatt på bensin och än mindre med beskattningen av bröd, smör och mjölk, dvs. för var och en outhärliga varor. Det senaste årtiondet kännetecknas emellertid av stegrad beskattning även av outhärliga varor genom införandet och höjningen av den allmänna varuskatten, omsättningsskatten.

Den av regeringen nu föreslagna övergången till mervärdeskatt innebär en skärpning av konsumtionsbeskattningen även om skatteprocenten tills vidare blir oförändrad jämfört med nu utgående omsättningsskatt. Dels utvidgas beskattningen till nya varor och tjänster, dels drabbas den offentliga sektorn genom den nya arbetsgivaravgiften om 1 % på lönesumman. Det blir offentliga serviceuppgifter som kommer att fördyras genom avgifter eller skatter. Enligt finansdepartementets beräkningar kommer det enskilda näringslivet genom slopandet av skatten på investeringsvaror, som är den egentliga innebörden av denna skatteomläggning, att tjäna 770 miljoner om året. Härifrån skall då dras vad den nya arbetsgivaravgiften betyder för denna sektor av näringslivet, eller uppskattningsvis 574 miljoner.

Bihang till riksdagens protokoll 1968. 4 saml. Nr 1165—1177

»Nettoförtjänsten» blir sålunda runt 200 miljoner kronor. Ingen oäven slant! Men staten skall få in lika mycket pengar som förut, vilket innebär att det blir konsumenterna som får betala denna gratifikation till det enskilda näringslivet och speciellt till de högrationaliserade storföretagen, med relativt små arbetskostnader per produktenhet, för vilka alltså arbetsgivaravgiften — som utgår på lönesumman — betyder minst.

Finansdepartementets PM, ur vilken dessa siffror är hämtade, belyser i verkligheten ganska väl karaktären av den föreslagna skatteomläggningen. Finansministerns påstående i propositionen att han inte kan godta en ökad beskattning av den privata konsumtionen och någon mera väsentlig omfördelning av beskattningen rimmar illa med dessa fakta ur materialet från hans eget departement. Det är en omfördelning!

Väsentligare är trots allt vad som kan följa härnäst, vad som kan bli perspektivet genom denna »reform». Genom att företagens investeringar slipper beskattningen blir denna »produktionsneutral», dvs. den påverkar inte produktionens kostnader. Den kommer »bara» att ha betydelse för folks köpkraft, vilket utan tvivel kommer att inbjuda till ett successivt högre skatteuttag i takt med ökade statsfinansiella behov. Om inte industrins produktionskostnader och konkurrensförhållanden kommer att påverkas av en höjd skatt, vilken spärr kommer då att finnas mot en skärpt varubeskattning?

I sammanhanget bör erinras om att de borgerliga partierna sedan länge ivrat för sänkt progressiv inkomstbeskattning och företagsbeskattning jämtes med införandet av mervärdeskatt, alltså en omsättningsskatt som inte drabbar företagen. Införandet av en till mervärdeskatt omvandlad oms kan skapa de reella statsfinansiella förutsättningarna för att realisera de borgerliga skattesänkingskraven, då det gäller företag och större inkomster. Särskilt för närvarande ömmar man som bekant på detta håll för att företagen skall få ökade möjligheter att självfinansiera sina investeringar.

Då regeringen nu accepterat det gamla borgerliga kravet om omsbefrielse för företagen är det en allvarlig reträtt inför den borgerliga skattepolitiken. Desto mera ödesdigert kommer detta steg att bli om de borgerliga lyckas erövra regeringsmakten och bestämma över skattepolitikens fortsatta utformning.

Det officiella motivet för det borgerliga kravet att slopa omsen på företagens investeringsvaror är att man måste hjälpa upp industrins konkurrensförmåga gentemot utlandet. Motivet är vilseledande av flera skäl. Vår handelsbalans med utlandet visar ingen försämring, tvärtom, vilket även finansministern fick lov att framhålla i årets budgetförslag. Trots en viss internationell konjunktursvacka ökade vår export under fjolåret med över 6 %, vilket är mer än vad de flesta av våra konkurrentländer kan slåta med. Dessutom står det klart att kostnadsökningen på våra exportvaror skulle kunna motverkas med andra medel än att vältra över skatter från

företagen på konsumenterna. Ett sådant medel är en sänkt räntenivå, som skulle förbilliga investeringarna och därtill också vara till gagn för konsumenterna, inte minst via hyrorna. Det finns också många andra medel som vi emellertid inte här skall gå in på då vi inte anser det nödvändigt att i detta sammanhang beröra hela den ekonomiska politiken med dess många aktuella aspekter.

Då vi, som framgår av vad ovan sagts, inte kan acceptera den skattepolitik för vilken den föreslagna omsbefrielsen för företagen är ett nytt och beklagligt uttryck, och då vi, som vidare utvecklas i motionerna I: 392 och II: 473, väckta vid riksdagens början, företräder ett annat skattepolitiskt alternativ, hemställer vi,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 100.

Stockholm den 23 april 1968

C. H. Hermansson (vpk) *Erik Karlsson (vpk)* *Gunvor Ryding (vpk)*

i Huddinge

Eivor Marklund (vpk) *Henning Nilsson (vpk)* *Axel Jansson (vpk)*

i Gävle

Gustav Lorentzon (vpk)

Sven Hector (vpk)
